

1. Küsitav sündis 1916 rikkas juudi peres Willemstadis Curaçaol. II maailmasõja puhkedes astus tollane Leideni ülikooli juuratudeng ohvitserina Hollandi armeesse, langes vangi, põgenes ning liitus Hollandi vastupanuliikumisega. Peatselt arreteeriti taas, suri 1945 Dachau koonduslaagris. Ainsa poja mälestuseks finantseeris isa omapärase teemapargi loomist, mis avati 1952. See polnud esimene omataoline (esimene – Bekonscot - rajati 1930tel Beaconsfieldis Inglismaal), kuid on samalaadsete seas üks kuulsamaid ja külalistumaid maailmas. **Kes oli see noorelt surnud Hollandi sõjasangar?** Vastata võite ka, mis nime see teemapark kannab.

JULGE OLAV

JÕGE MÕÖDA UJUS KALU.
SAMAS VÄIKE OLAV
ISTUS PAADISILLA ALL,
KUNA OLI PALAV.

OLAV OLI PÄLIS JULGE,
TA EI KALTNUD KALU.
ÕPIN ALLES TÄHTE "L"
KUI TE SAITE ALU.

2. **Kes on selle luuletuse ning illustratsiooni autoriks?** Oma igapäevatööd teeb ta reklaamialal disaineri ja copywriterina, avalikku tuntuks on ta lisaks luuletamisele ja illustreerimisele kogunud karikaturisti, koomiksikunstniku ning ka muusikuna.
3. Küsitav on mõiste materjali- ja inseneriteadustes. Selle mõõtmiseks kasutatakse erinevaid meetodeid, nagu näiteks Brinelli, Rockwelli ja Vickersi. Rootsi inseneri Johan August Brinelli 1900. aastal loodud meetod oli esimene standardiseeritud viis küsitava suuruse mõõtmiseks, mis leidis metallurgias ja inseneride seas laialdast kasutust. Brinelli arv HB määratakse juurestoodud valemiga, kus F on jõud [N]; S – jälje pindala [mm²]; D – kuuli läbimõõt [mm] ning d – jälje läbimõõt [mm]. **Millisest mõistest on jutt?**

$$HB = \frac{F}{S} = 0,102 * \frac{2F}{\pi * D * (D - \sqrt{D^2 - d^2})}$$

4. Selle toote autoriks peetakse Venemaal prantsuse perekonnas sündinud Ernest Beaux'd. Ta jätkas oma isa jälgedes tsaariperetki varustanud A.Rallet' ettevõttes kuni I Maailmasõjani, peale sõda aga asus elama Prantsusmaale. Üks kohtumine 1920. aastal, mille teist poolt me teile paraku öelda ei saa, pani aluse koostööle, ning selle tulemuseks küsitav toode ongi. Järgmise aasta maikuus jõudsid selle toote esimesed eksemplarid valitud klientidele, toote ikooniline pakend on püsinud peaaegu muutumatu alates 1924. aastast. Toode on jätkuvalt populaarne - hinnanguliselt müüakse üle maailma kaks toodet minutis. 2012. aastal ähvardas Euroopa Liit keelata toote müüki, kuna üks selle põhikomponente olevat allergeenne. **Milline toode?**
5. **Millise kaardimängu leiutasid 1939 Montevideos Segundo Santos ja Alberto Serrada?** 1940tel sai mäng populaarseks mitmel pool Lõuna-Ameerikas, USAse jõudis 1948, üleilmne buum saabus 1950tel. Mängu nimi tähendab hispaania keeli *korv*, sellel on mitmeid eri versioone. Klassikalises variandis on 4 mängijat, mängitakse kahe 52-kaardise pakiga, lisaks 4 jokkerit. Eestis levis pärast seda, kui *Kalender-märkmikus* 1972 ilmus selle õpetus, mitmel pool tekkisid mitteametlikud mänguklubid.

6. 26. novembril avati Rotermanni soolalaos omapärane näitus *Ekspeditsioon ...*, kus astuvad üles 11 sisearhitekti, ja mis on avatud kõigest 2 tunnil nädalas – laupäeval ja pühapäeval kl 12 – 13. Näitus on austusavaldus mehele, kes oli teadaolevalt esimene eriharidusega sisearhitekt Eestis ning ka EKA sisearhitektuuri osakonna esimene juhataja (1940-1941). Ta oli ka Pariisi maailmanäituse 1937 Eesti ekspositsiooni kujundaja ning ise pälvis seal audiplomi ja kuldmedali. Tema autentset loomingut on säilinud vähe (pildil intarsiatehnikas baarikapp, mis ilmselt kuulus Pariisis kuldmedali pälvinud kollektsiooni), tuntuim on Kadrioru presidendikantselei koosolekusaali mööbel. **Kes oli see sisearhitekt (1902-1976) ehk kelle nimi tuleb kirjutada punktiirile?**

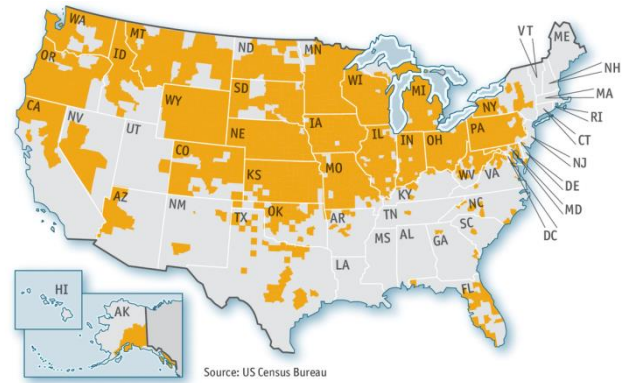
7. **Kus räägitakse llanito/yanito nimelist kreool- või pidžinkeelt?** Rääkijaid on ca 30 tuhat, keel põhineb hispaania keele andaluusia murdel, kuid on tugevasti nii sõnavaras kui grammatikas mõjutet inglise keelest, lisaks võtnud ühtteist itaalia keele *genua* murdest, malta, heebrea, portugali, araabia jt keeltest. Selle ala asukad (ja naaberpiirkondade elanikud) kasutavad ka enda kohta määratlust *llanitos*, sealne peaminister on Fabian Picardo.
8. Küsime teilt ühte kreeka tähte. Füüsikas kasutatakse seda tavaliselt lainepikkuse tähistamiseks, matemaatikutele on see ehk tuttav keskväärtuse tähisena tõenäosusteoorias. Autopededele piisab, kui mainida hapnikuandureid, mida kasutatakse heitgaaside jääkhapnikusisalduse mõõtmiseks, et määrata mootori küttesegu koostis, programmeerijatele on ilmselt tuttav peamiselt funktsionaalsest programmeerimisest tuttav formaalne arvutuste esitlusviis. 420 BC hakkasid Sparta sõdurid selle sümboliga oma kilpe kaunistama, nii sai sellest ka üks Sparta sümboleid. **Milline täht?**
9. Erinevalt teistest tšillipipra liikidest on küsitav Aafrika päritolu. Euroopa kööki jõudis ta portugallaste vahendusel ja tema väidetava potentsitõstva toime tõttu kutsutakse teda ka *Mosambiigi viagraks*. On üpriski terav – Scoville'i skaalal 75-150 000. Nimi tuleneb kas suahiili- või rongakeelsest sõnast tähendusega '*pipar*'. Kasvab metsikult Aafrika lõunaosas, kultuurtaimena kasvatatakse ennekõike Zambias, Ugandas, Mosambiigis, Malawis, Zimbabwe. Turustatakse värskelt, kuivatatult aga ka tõmmise ja soustina. **Milline tšillipipra liik see on?**

10. Sellesse värvuliste seltsi laululiste alamseltsi kuuluvasse sugukonda (*Pycnotidae*) kuulub 24 perekonda ja ca 130 liiki, kusjuures üks peamisi perekondi kannab sugukonnaga pea sama nime (*Pycnonotus*). Nende leviala hõlmab pea kogu Aafrika (peale Sahara), Lähis-Ida, Lõuna-Aasia, ulatudes Jaapanini. Lindude kehapikkus on 13-29 cm, sulestik kohev ja enamasti tagasihoidlike oliivrohelist, kollaste või pruunide toonidega. Neil on suhteliselt laiad ja tõmbi otsaga tiivad, keskmise pikkusega saba ning lühikesed ja nõrgad jalad. Asustavad kultuur- ja metsamaastikku, toituvad peamiselt marjadest, ka seemnetest ja putukatest. Meil (ja mitmel pool mujal) omaksvõetud nimi tuleneb araabia keelest, aga tähendab seal hoopis ööbikut. Võib-olla just seepärast võttis kuulus aseri tenor Murtuza Mamedov selle oma esinejanimeks. Pildil punapõsk- ... , mitmel pool maailmas populaarne puurilind. **Mis linnud?**

11. **Millist rahvuslikku päritolu inimesi elab USAs enim?** *Census Bureau*

(Rahvaloenduse büroo ja statistikaamet) andmetel on neid 46 mln (ca 14%), suuruselt järgmised rahvuslikku päritolu grupid on 33 ja 29 mln. Kaardil on kollasega ära toodud need maakonnad, kus küsitav rahvusgrupp on suurim. NB! Hispaanosid/latiinosisid eristatakse nende päritolumaa järgi.

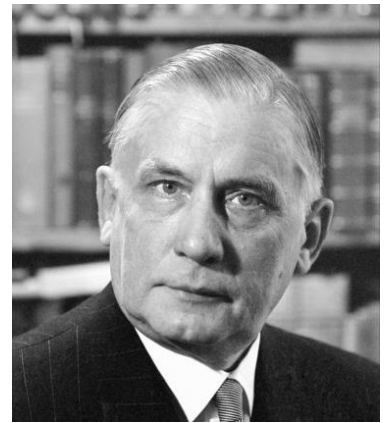
12. See inglise kirjandusklassik (1879-1970) avaldas 19 aasta (1905-1924) jooksul 5 romaani, kuuenda kirjutas küll juba 1913-14, kuid ilmus see postuumselt alles 1971. Pärast aktiivsest kirjutamisest loobumist oli ta menukas BBC saatejuht ja aktiivne ühiskonnategelane. Tema loomingu põhiteemaks võib pidada erinevat sotsiaalset ja rahvuslikku päritolu inimeste suutmatust teineteist mõista ja omaks võtta. Väidetavalt olla ta lausa 13 korral esitatud Nobeli kirjanduspreemiale. Tuttavate seas ta ei varjanud oma homoseksuaalsust, postuumselt ilmunud *Maurice* jutustabki meestevahelisest armastusest. **Kes oli see kirjanik**, kelle teoste ainetel on lavastatud mitmed menukad ja kõrgele hinnatud filmid: *Teekond Indiasse/A Passage to India* (1984, rež D. Lean), *Vaatega tuba/A Room with a View* (1985), *Maurice* (1987), *Howards End* (1992, kõigi rež J. Ivory). Nimetat romaaniid on ilmunud ka eesti keeles.

13. Küsime haigust, millesse mehed haigestuvad kuni 7 korda sagedamini kui naised, ning peamiseks riskirühmaks on just 40-50 aastased mehed. Selle haiguse esmakirjeldus ulatub Hippokratese aega, nimetus tähendab kreeka keeles püünisesse sattunud jalga. See võrdlus on väga tabav, sest tegemist on ühe valusaima liigesehaigusega. Küsitav haigus tekib, kui kusihaiget koguneb verre niipalju, et see hakkab välja sadestuma nõelakujuliste kristallidena inimese kudesse, näiteks liigesed, tekitades ägeda liigesepõletiku - sagedamini on haaratud suure varba põhiliiges, harvem ka sõrmeliigesed. Kroonilise haigusena vajab eluaegset ravi ja režiimi, sama oluline kui rohtu võtta on pidada dieeti ning vältida õlle, šampanja ning mõningate liha- ja kalatoitude liigset tarvitamist. **Milline haigus?**

14. Mulluse Forbes'i maailma rikkaimate edetabelis olid esmakordselt Baltimaade esindaja ning soomlane. Baltlane Nerijus Numavičius on muidugi VPG (mille alla käib ka Maxima) peremees, **kuid mis firma suuromanik on rikkaim soomlane Antti Herlin?** See sinivalge logoga firma asutati 1910, Herlinide perekonna omandis on alates 1924. Omas vallas on ta üks kolmest üleilmsest hiiust, kusjuures teatud toodanguartikli osas selge turuliider.

15. Balti korvpallurite kõrgeim valik NBA draftis kuulub alates tänavusest suvest Kristaps Porzingisele. **Kes oli senine rekordiomanik?** 2011. aasta draftis valiti ta viiendana Toronto Raptorsi poolt, liigaga liitus ta 2012. aastal ning selle klubi nimekirja kuulub ta tänaseni. Kolmel korral Leedu parimaks korvpalluriks valitud mängija on hinnatud ka lombi taga, näiteks oli ta mullu tabavusprotsendilt teine mängija liigas. Alates 2011. aastast kuulub ka Leedu täiskasvanute koondisse, tiitlimedaleid on ette näidata kaks hõbedat EM-idelt (2013, 2015). Eesti vastu tal tänavusel EM-turniiril paraku mängida ei õnnestunud, segas kerge käevigastus.

16. Selliste poliitiliste koljatite nagu Mannerheim ja Ryti varju on jäänud üks taavet, Soome jätkusõja lõpuaegne peaminister, kes oli ometi vägagi teenekas poliitik ja veelgi teenekam akadeemiline isik. Sündis ta 1894 E.J.H. Flincki nime all Viiburis (nime vahetas 1928), 1923 nimetati Helsinki Ülikooli rooma kirjanduse professoriks (pidas professoriametit 40 a, väidetavalt kauem kui keegi teine Soomes). Eduskuntasse valiti Kokoomuse esindajana 1933, oli alates 1939 parlamendi aseesimees. 1943 valiti Kokoomuse esimeheks, sama aasta märtsis sai peaministriks, seda ametit pidas kuni augustini 1944. Pärast sõda mõisteti sõjakurjategijana 5,5 aastaks vangi, vabanes ennetähtaegselt 1948, misjärel loobus poliitilisest tegevusest. 1956 valiti Helsinki Ülikooli rektoriks ja alates 1961 kuni surmani 1963 oli ülikooli kantsler. Kes oli see Soome riigitegelane ja õpetlane?

17. 2013. aastal eraldas EAS starditoetusena 5000 eurot portaali, mille eesmärk on pakkuda eestlastele infot, “mida peavoolumeediast ei leia”. Väljaande juht on Hando Tõnumaa ja peatoimetaja Mariann Joonas. Juulis ilmus paberkujul ka samanimeline ajakiri, mis on plaanitud ilmuma kord kvartalis. **Kuidas on portaali ja ajakirja ühine nimi?** Küsimuse ilmestamiseks lisame teile ka esimese ajakirjanumbri kaanepildi.

18. Küsime Portugali külakest, millest on saanud populaarne palverändurite sihtkoht. Tõuke selleks andis jumalaema ilmutus kolmele karjuslapsel 1917. aastal. Neitsi Maarja andis lastele ilmutuses teada maailma tulevast saatust puudutavad ennustused. Esimesed kaks neist ennustustest said peagi teatavaks ja puudutasid üldlevinud tõlgenduse kohaselt maailmasõda ja kommunismi tõusu ning kokkuvarisemist Venemaal. Kolmas aga jäi vaka alla ning Vatikan viivitas ennustuse avaldamisega kuni 2000. aastani. Katoliku kiriku uuema ajaloo üks suuremaid müsteeriume aga ei ennustanudki maailmalõppu ega tuumakatastroofi, nagu kardeti ja varjamise põhjal oletati, vaid hoopis paavsti tapmiskatset 1981. aasta 13. mail. **Kuidas on selle külakese nimi,** mis nime on saanud hoopis ühe Muhamedi sugulase järgi.

19. **Mis nime kannab Sofia edelaserval paiknev ja 2290 m kõrguv mäemassiiv, milleni kesklinnast jääb kõigest 15 – 22 km ja kus lumikatet on keskmiselt 150 päeva aastas?** Tänu sellele on Sofia ka ainus Euroopa Liidu liikmesriigi pealinn, mis on taotlenud taliolümpiamängude korraldamist.

20. **Kes on nn ooperireformile aluse pannud ooperi *Orpheus ja Euridyke/Orfeo ed Euridice* (1762) autor?** Elas 1714-1787, sündis Baieris, suri Viinis. Õppis Milanos, noorusaegadel kirjutas tavapäraseid nn itaalia stiilis oopereid, uutmoodi looma hakkas pärast siirdumist Viini 1752. Viini perioodist võib mainida veel oopereid *Alkestis* ja *Paris ja Helena*. 1773 kolis Pariisi, seal kirjutas ka tema parimaks peetava ooperi *Iphigenia Aulises*.

21. On üsna tõenäoline, et ka tänavuse aasta parimaks jalgpalluriks valitakse taas Messi või Ronaldo, on nad ju omavahel jaganud juba seitse viimast tiitlit. Seega olekski paslik meenutada, **kes oli see viimane jalgpallur, kes enne neid seda tiitlit vääris?** Tiitleid on hetkeseisuga 91 mängu rahvaskoondises pidanud mängijal ette näidata teisigi, uhkeim neist kindlasti maailmameistri tiitel, ent äramärkimist väärivad ka kaks Confederations Cup võitu, UEFA Meistrite Liiga võit ning Itaalia ja Hispaania meistritiitlid.
22. Nähtavate maalide autor on eelkõige tuntud abstraktsionistliku maalikunstnikuna. Veel enne õpingute lõppu Tallinna Kunstiülikoolis alustas ta samas tööd õppejõuna, ta on õpetanud ka Tartu Ülikoolis. Alates 2011. aastast maali dotsent Eesti Kunstiakadeemias. alates 2013.a augustist on ta Eesti Kunstnike Liidu president. **Kes?** Kes vastust ei tea, neile väike spikker – vastusena oodatav nimi on esinenud nii mõnegi varasema Paide mängu protokollis.

23. Hüüdlause *Rahu hurtsikuile! Sõda lossidele!* (*Friede den Hütten! Krieg den Palästen!*) pärineb 1834 kirjutet lendlehest *Hesseni Sõnumitooja*. **Kes on selle autor?** Ta elas 1813-1837, oli üks saksa realistliku (aga ka ekspressionistliku) kirjanduse teerajajaid, tema teostes leiab absurditeatri ja sürrealismi sugemeid. Tuntumad on draamad *Dantoni surm* ja *Woyzeck*, mis mõlemad avaldet ka eesti keeles ja lavastatud Eesti teatrites (*Woyzeck* koguni 3 korda, esmalt juba 1922.)

24. Pildil on enim arboriaalse eluviisiga kohanenud kaslane. Välimuselt sarnaneb ta otselotiga (kerepikkus kuni 80 cm, saba kuni 50cm, kaalub kuni 4kg). Küsitav loomake on üks väheseid kaslasi, kes saab oma tagumisi käppasid 180 kraadi pöörata, see omadus võimaldab tal puu otsast orava kombel alla ronida, samuti saab ta okstel rippuda. Teadlased on suutnud tõestada, et Kesk- ja Lõuna-Ameerikas elav metskass imiteerib saagi ligimeelitamiseks oma ohvri häält. Jälgides puu otsas toituvat karvastamariinide rühna, kuuldi läheduses viibivat kiskjat tegemas tamariinipoegade häält, mis tõmbas endale ahvikarja tähelepanu. **Mis loomaga on tegu?**

25. **Kes on see praegu üpriski „kuum“ poliitik?** Sündinud 1956, majandusharidusega, hariduse saanud ms neljas keeles. Munitsipaalpoliitikas osaleb alates 1987, kõrgemal tasemel alates 1995, praegusel olulisel poliitilisel ametikohal alates 2010. Nagu paljusid teisi tipp-poliitikuid ähvardatakse tedagi vangipanekuga, aga seda mitte korruptiivsete tegude, naisteahistamise vms pärast.

26. Teda kutsuti seksi-Einsteiniks. Der Einstein des Sex on ka tema elust jutustava filmi pealkiri (1999, rež Rosa von Prauheim, peaosas Friedel von Wangenheim). Teda peetakse seksuoloogia kui iseseisva meditsiiniharu rajajaks; 6. juulil 1919 avas ta koos A. Kronfeldi ja F. Wertheimiga Berliinis maailma esimese seksuoloogiakliiniku (Institut für Sexualwissenschaft). Lisaks teaduslikule ja praktilisele meditsiinialasele tegevusele oli küsitav ka innukas seksuaalvähemuste ja naiste õiguste eest võitleja. **Kes oli see teadlane ja inimõigustlane (1868 – 1935)?**

27. **Mis nime kannab allveelaev esiplaanil?** Foto on tehtud Tallinna sõjasadamas 16. või 17. septembril 1939.

28. See moodsa arhitektuuri suund tekkis 20. saj algupoolel USAs (F. L. Wright ja nn preeriakoolkond), avaldus seejärel lokaalsete ilmingutena paljude maade ehituskunstis, nt A. Aalto (pildil Säynätsalo raekoda), B. Zevi jt loomingus. Kõrgmodernismi geomeetrisuse, tehniksismi ja ja kosmopolitismi asemel rõhub suuremale vormikujundusvabadusele ja ehitise seotusele konkreetse maastikusituatsiooniga, rohkem toetutakse kohalikele ehitustavadele, kasutatakse looduslähedasi materjale (tellis, puit) ehedal kujul. Iseloomulik on sise- ja välisruumi ühtsuse taotlus, paindlik plaanistruktuur (nn voolavad ruumid) ning ka avatud tarindite (nt lahtiste treppide) kasutamine. Eestisse jõudis 1950te lõpul Soome-mõjulisenä, väljapaistvamalt V. Pormeistri loomingus (pildil Kurtna linnukasvatuse katsejaama peahoone), 1970tel muutus meil pigem maneeritsevaks moestiliks (nn laia karniisi arhitektuur). **Mis arhitektuuriisuund?**

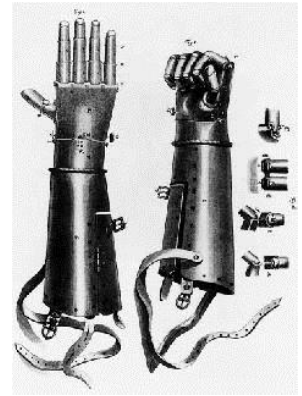

29. Kuigi see pikantne ja vürtsikas sinihallitusjuust kannab ühte kohanime, siis tegelikult ei toodeta seda seal. Seda ühte kõige rümedama haisuga inglise juustu tohib küsitava nime all ametlikult toota üksnes Derbyshire'is, Leicestershire'is ja Nottinghamshire'is ning juustule nime andnud küla ei asu neis maakondades. Tegemist on ainsa briti juustuga, mille valmistamiseks tuleb saada sertifikaat, hetkel omab seda vaid kuus piimatööstust. Kõrge rasvasisaldusega lehmapiimast valmistatud juust on pealt pruunikas, veidi eemaletõukava ebahütlase pinnaga, hallitus on intensiivne ja meenutab marmorit. Lisaks sinihallitusjuustule valmistatakse sama juustu ka valge hallitusega. **Milline juust?**

30. Selle prantslase säravaimateks spordisaavutusteks olid OM-hõbe 1972, EM-kuld 1974 ja krooniks OM-kuld 1976. Poliitikuna pidas ta muuhulgas Alain Juppe valitsuses 1995 – 1997 noorsoo- ja spordiministri ametit. Mustad pilved hakkasid tema edulugu varjutama selle sajandi algul, 2005 mõisteti ta korruptsioonisüüdistusega 15 kuuks vangi ja kaotas ka ROKi liikme koha. Järgmisel aastal president Jacques Chirac, tuginedes 2002.a amnestiasaadusele, vabastas ta karistusest. Ka oma ROKi liikme koha sai ta tagasi ning kuulus muuhulgas 2016 OMi kandidaatide hindamiskomisjoni. **Kes on see särav sportlane ja vastuoluline poliitik?**

31. Ta oli ilmselt tuntuim ja kurikuulsaim Saksamaal tegutsenud riigirüütel (või ka röövrüütel). Osales mitmetes lahingutes; 1504 kaotas Landshuti lahingus parema käe. Lasi külasepal teha endale rauast proteesi, mida ms sai ka rusikasse panna, mistõttu pälvis hüüdnime *Raudkäega Rüütel* (*Ritter mit der eisernen Hand*). Kirjutas autobiograafia, mis publitseeriti alles 1731, ning mille alusel valmis Goethel 1773 kuulus näidend (e.k 1947, 1983). Mehe tegudest räägib ka Jean-Paul Sartre'i näidend *Kurat ja Vanajumal* (*Le Diable et le Bon Dieu*, 1951). II maailmasõja ajal kandis tema nime 17. SS-Panzer-Division (mille embleemil oli raudrusikas). **Kes oli see u 1482 – 1562 elanud mees?**

32. **Kus (mis linnas) avati 1881 maailma esimene vabaõhumuuseum tänapäevases mõistes?** See rajati ühele 3.6 km² poolsaarele. Praegu on see osa tolle riigi Rahvamuuseumist. Peale Rahvamuuseumi asub sel poolsaarel veel neli muuseumi – kõik seotud merendusega. (Pilt on aastast 1888.)

33. Lisaks kümnele kultuurilisele objektile kuulub Lõuna-Koreast UNESCO maailmapärandi hulka ka üks loodusobjekt. Selleks on 1848km² suurune mägin (kõrgeim tipp, mis asub 1950 m merepinnast on ühtlasi ka Lõuna-Korea kõrgeim mäetipp) saar, mis asub Korea poolsaarest lõunas Ida-Hiina meres. Saarel valitseb subtroopiline kliima. Elanikke on saarel üle 560 tuhande, neist enam kui kaks kolmandikku saarega samanimelises linnas. Maailma seitsme loodusliku ime hulka valitud saar on vulkaanilise tekkega, suurimateks vaatamisväärsusteks peetakse sealseid laavatunnelid, neist Manjanggal on üks maailma suurimaid. Turistide seas on saar populaarne eeskätt oma hea kliima, kauni looduse ja imekaunite randade tõttu. **Milline saar?**

34. **Kes on pildil olev neiu?** British Fashion Awardsi poolt 2012 ja 2014 aasta modelliks pärjatud piiga otsustas aga tänavu augustis modellikarjääriga lõpparve teha - ühelt poolt modellitööga kaasnev pinge ja tihe graafik, mis hakkasid mõjuma nii füüsilisele kui vaimsele tervisele, teisalt aga soov keskenduda enam näitlemisele. Kardetavasti ei aita see samm teda siiski eemale kõmuajakirjandusest, kes artiklitega tema poiss- ja tüdrukusõpradest ning paljastavatest fotodest ahnelt klikke koguvad.

35. Küsitav ettevõtte asutati 2001. a. Ettevõtte koosneb organisatsiooniliselt Tallinnas asuvast haldusüksusest ning tootmisosakondadest Harjumaal, Ida-Virumaal ning Tartumaal. Kaubamärgi "Stoveman" all toodetakse grille, suitsuahjusid ning erinevaid grillitarvikuid, lisaks metalltoodetele valmistatakse ka erinevaid puit- ning õmblustooteid. Inforegister.ee andmetest leiame näiteks, et ettevõtte juhatajaks on Voldemar Nellis, töötajate arv 251-500 ning käive tänavu I kvartalis 414 718 €. **Milline ettevõtte?**

36. Briti armees on teeninud mitmeid isepäiseid ja ekstsentrilisi ohvitseri, küsimegi üht neist, kes lisaks muule pidi juba nime järgi saama endale ühe teatud auavalduse. Sündis ta 1903 Indias sõjaväelase peres, lõpetas 1923 Kuningliku sõjaakadeemia, teenis seejärel Sudaanis, kus organiseeris tulemusteta jäänud ekspeditsiooni Kambyse kadunud armee jälgede otsimiseks. Alates 1936 teenis Palestiinas, kus muuhulgas osales hiljem Iisraeli armee tuumikuks saanud juutide omakaitseüksuste *Haganah* väljaõpetamises. Jeruusalemmas olla ta oma staabis viibinud ihualasti, niimoodi ka külalisi vastu võtnud. II maailmasõja algul siirdus taas Sudaani, kus asutas *Gideon* jõudude nime all tuntud sissisalgad võitlemaks itaallaste vastu Abessiinias. Suurima kuulsuse saavutas küsitav Birmas, kuhu saadeti 1942. Seal asutas ta tšinditite (*chindits*) nime all tuntud väeosad, mis suuresti sissivõitluse taktikat kasutades korraldasid retki sügavale vastase tagalasse ning olid tollal sisuliselt ainsad liitlasväed, kes suutsid jaapanlastega edukalt võidelda. **Kes oli see 1944 kindralmajori auastmes lennuõnnetuses hukkunud sõjamees?**

37. Küsitav oli 1960-80tel üks mõjukamaid teatriuendajaid nii teoreetiku kui praktikuna. Ta propageeris nn vaest teatrit, mis põhineb teatri kahel algelemendil – müütilisel lool ja näitlejal. Ideaalis peaks näitleja rolli varjus eemaldama oma sotsiaalse maski ja paljastama tõelise mina. Praktikas teostas ta oma ideid 1965 Wrocławis asutatud *Teatr Laboratoriumis*, kus töötas välja ka oma näitleja treeningumetoodika. Alates 1980test keskendus rohkem parateatraalsetele projektidele, seda ennekõike 1984 Itaalias Pontederas loodud omanimelises teatrikeskuses. **Kes oli see mainekas teatrimees (1933-1999)?**
38. Kaiser Chiefsi 2007. aasta singel, mis tõusis Briti singlietabelis esikohale, objektorienteeritud interpreteeritav programmeerimiskeel, mida kasutatakse tihti veebiprogrammeerimises koos raamistikuga Rails ning John Mackenzie film (1992, ühest teksaslasest), mis paraku jäi kolm kuud hiljem linastunud Oliver Stone'i samal teemal valminud filmi varju kannavad kõik ühte ja sama nime. Eesnimena kannab seda nime ka näiteks eelkõige koomikuna tuntud Briti näitlejanna, kelle laiem populaarsus sai alguse omanimelise intervjuusarjaga, kus ta tõmbas tähelepanu oma otsekohese ja tormaka küsitlemise stiiliga. “Kunstnikunimena” kandis seda nime näiteks alaealine prostituut, kellega Silvio Berlusconi aega veetis, andes sellega oma nime ka vastavale skandaalile. **Milline nimi ühendab neid kõiki?**
39. **Millise kahe suure jõe ühinemise järel moodustub maailma suurim jõedelta?** Selle pindala on 80-105 000 km², paikneb see kahes naaberriigis.
40. Ilmselt enamik teist on seda lugu kuulnud. **Aga kes on selle esitaja?** Küsitava nime all alustas bänd tegutsemist 1960. aastal, kuuldav lugu pärineb nende järgmisel aastal ilmunud debüütalbumilt, ning selle laulu edu võrku ansambel jäigi. (Seni) viimane album ilmus 1999, sealtpeale on tähelepanu pälvinud erinevate kohtuvaidlustega ansambli nime ning kuuldava loo (mille tegelikult autoriks on suulu muusik Solomon Linda) autoriõiguste üle. IT-maailmaga kursis olevatel mängijatel aitab nime meenutada objekt, mis annab õiguse sooritada mingit teatud operatsiooni, sotsiaalteaduste tundjatel aitab nime välja mõelda võltsosalus.

41. Ülemine pilt "Päästeoperatsioon" valiti enam kui 70 000 töö seast ülemaailmse fotokonkursi Sony World Photography Awards 2014. aastal kontseptuaalse foto kategooria võitjaks. Alumine pilt "Running With the Fairies" valiti mullu aga kaunistama populaarse pilditöötlustarkvara Photoshop pilveversiooni laadimisekraani. **Kes on nende tööde autoriks?**

42. Et tema ärid Amsterdamis untsu läksid, liitus ta Hollandi Ida-India kompaniiga, ning see viis ta 1618. aastal Bataaviasse. Tema annet märgati, ning karjääriredelil ülespoole liikudes sai 1636. aastal temast Hollandi Ida-India kindralkuberner. Hollandi positsioonide tugevdamiseks sõlmis ta rahu Ternate hertsogiga, ning vabanenud jõududega vallutas Portugalilt Tseiloni. Kindralkuberner ametikohal töötas kuni oma surmani 1645. aastal. Tema nime kannavad näiteks laht Austraalia põhjaküljel ning Uus-Meremaa Põhjaasaare läänepoolseim tipp. Esialgu kandis tema nime ka Tasmaania, et aga see nimi seostus sunnitöölise perioodiga saare ajaloos, nimetati saar XIX sajandil ümber. **Kes?**

43. Peale "The Great One" Wayne Gretzky loobumist on mitmeid lootustandvaid noormängijaid hakatud meedias kutsuma "The Next One". Üks selliseid on NHL tänavuse drafti kõigest 18-aastane avavalik. Noorus pole temal ilmselt probleemiks, 16-aastasena võitis ta kulla U18 MM-il ning tänavu tuli ta maailmameistriks U20 vanuseklassis. Sarnaselt oma suure eelkäijaga alustas temagi oma NHL-i teekonda Edmontonis, ning algus polnud paha - esimese 13 mänguga sai ta kirja 12 resultatiivsuspunkti, ent seejärel murdis ründetalent rangluu ning vigastus hoiab teda väljakutelt veel eemal. **Kes?** Vastuseks kõlbab 1980. aastal USA-s asutatud firma nimi maailma juhtiva spordikaitsmete ja muu spordimeditsiini toodete ettevõtte, mis asutati 1980. aastal USAs, nimi.

44. Küsitav linn on päris pisike (ca 5000 elanikku) ometi igati tähelepanuväärne. Tegemist on riigi vanima linnaga (asutatud 698), sealt on leitud suurima põhja pool Alpe asuva Rooma villa jäänused, romaani stiilis basiilika on üks Euroopa vanimaid. Maailmakuulus on linna igakevadine muusikafestival, kus esitatakse nii klassikat kui jazzi, varasel keskajal alguse saanud linna kevadrongkäik kuulub UNESCO vaimse kultuuri maailmapärandi nimistusse. Lõppeks – sellel linnal on traagiline puutepunkt ka Eesti ajalooga. **Mis linn?** Õige riik – 1 p.

45. See pärmitaignast suhkurdet puuviljadega pikit pärmitaignast kook on traditsiooniline Itaalia jõuluroog (praegu populaarne mitmel pool maailmas), ühtagu üks Milano sümboleid. Sarnast kooki tunti väidetavalt juba antiikajal, jõulurooks sai 18. saj. Iseloomuliku silinderja kuju tõttu kutsutakse seda ka *Bramante kupliks* (*Cupola di Bramante*). **Mis on selle koogi päris nimi?**

46. Sellest uhkest – ka maantekuningaks kutsutud – kahe rattalisest on saanud luksusliku motomatkamise veerev standard. Esmakordselt esitleti seda Kölni motoshow'l oktoobris 1974, avamudelit GL-1000 hakati müüma 1975, praeguseks on erinevaid mudeleid müüdud üle 640 tuhat, enim USA-s, viimane tootmisel olev põhimudel on GL-1800 (alates 2000). Mullu juulis Otepää-Elva kandis toimunud kokkutulekul võis neid tsikleid korraga näha üle 300, paraku neist kõigest 5 olla kuulunud eestlastele. **Millise tootja mis tsikkel?**

47. Kaia Kanepi peab oma karjääri valusaimaks kaotuseks allajäämist 2010. aasta Wimbledonis veerandfinaalis, kui teise seti kiires lõppmängus jäi realiseerimata kolm matšpalli ning kolmandas setis andis ta käest 5:2 eduseisu. **Kuid kes võitis?** Tema suurimad võidud on kaks Wimbledonis tiitlit (2011, 2014), WTA hetkeedetabelis kuuendat rida hoidva tennisisti parim koht tabelis on teine, Küsimust iseloomustava pildigi lisame sellest mälestusväärsest mängust, olgugi et tänavu poseeris ta orbude toetuseks alasti.
48. USA mereväe kuulsaim torpeedokaater II maailmasõja oli kahtlemata PT-109. Asi pole selles, et see oli ainuke USA torpeedokaater, mis õnnestus Jaapani hävitajal sõja jooksul põhja rammida – see juhtus 2. augustil 1943., vaid kapteni isikus. Miskipärast isegi ei alustatud uurimist, kas kapten käitus selles olukorras õigesti, vaid temast tehti sõjakangelane (pälvis Kongressi aumedali). Kangelaskuvandi aluseks oli kapteni tegevus pärast kaatri uppumist – tal õnnestus kõik ellujäänud meeskonnaliikmed päästa. **Kes oli torpeedokaatri PT-109 kapten?**
49. Seda Tracy Lettsi näidendit on võrreldud Eugene O'Neill'i psühholoogilise draamaga „Pikk päevatee kaob öösse“. Ühel suvelõpul toob suure perekonna eri põlvkonnad koju kokku teade, et isa on salapärasel põhjustel teadmata kadunud. Ema juurde, hooletusse jäetud Oklahoma maamajja tulevad kolm täiskasvanud tütar koos oma abikaasade või elukaaslastega. Kõigil on kaasas oma probleemid, mineviku, oleviku ja tuleviku umbsõlmed, mida aastaid varjatud, kuid neil murrangupäevadel enam enda ja teiste eest salata ei suudeta. 2008. aasta Pulitzeri preemia võitnud näidend on hetkel ka Draamateatri mängukavas, peaosades Ita Ever ning Ülle Kaljuste. 2013. aastal valmis näidendi alusel ka mängufilm, mille eest teenisid Oscari nominatsiooni nii Meryl Streep kui ka Julia Roberts. **Milline näidend?**
50. Seda suhteliselt väikest (34,05 km²) Kreekale kuuluvat saart Dodekaneesides, Samosest lõunas ja Kosist loodes, nimetas *Forbes* 2009 kõige idüllilisemaks elupaigaks Euroopas. Saar pole massiturismi haardes, küll aga oluline palverändurite sihtpunkt. Nimelt olevat just seal saanud Johannes oma ilmutuse ja seal oma Ilmutusraamatu ka kirja pannud. **Mis saar?**

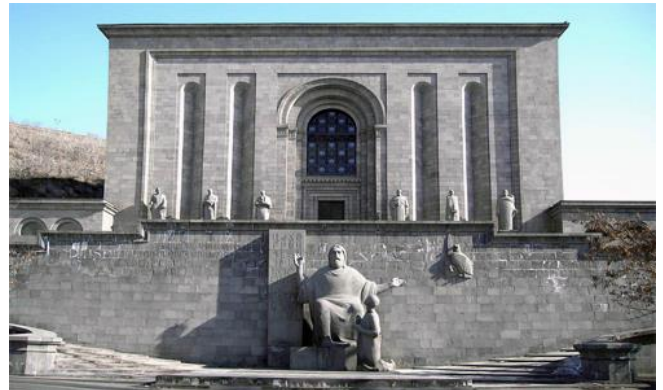
51. Eelmises paarismängus küsisid viljandlased Casanovat, meie küsime üht teist 18. saj seiklejat ja avantüristi, kes sai kuulsaks ennekõike oma okultismiseanssidega mitmel pool Euroopas. Küsitav sündis 1743 Giuseppe Balsamo nime all Sitsiilias vaeses peres. Korduvate kelmuste ja muude sulitempude tõttu oli sunnitud pagema, olevat rännanud Lähis- ja Kesk-Idas, seal õppinud salateadusi. Euroopasse naasnuna võttis endale surnud sugulase nime ja lisas sellele krahvitiitli. Võitis mitmel maal (Prantsusmaal, Inglismaal, Austrias, Venemaal) kõrgseltskonna usalduse ja poolehoidu, esinedes maagi, imearsti ja ennustajana, lisaks asutas mitmel pool vabamüürlaste loože. Vangistati Roomas 1789, suri 1795 San Leo kindluses.

Mis nime all on see isehakanud krahv tuntud? Muuhulgas on tema elu köitnud mitut tuntud loomeinimest (Goethe, Schiller, A.Dumas vanem, J. Strauss noorem jt).

52. **Kelle järgi nimetatakse kõiki nelja- ja kahetaktilisi sundsüütega, kerge vedelkütusega või gaasiga töötavaid sisepõlemismootoreid?** See iseõppijast leidur elas 1832-1891. Ta pole sisepõlemismootori leiutaja (pigem on teda süüdistatud võõraste patentide omastamises), kuid täiustas seda oluliselt. Ta oli ka edukas äriees, asutas 1864 koos Eugen Langeniga maailma esimese mootorihase, praeguseni eduka *Deutz AG* eelkäija.

53. **Mis nime all on rohkem tuntud Jerevanis asuv Mesrop Maštotshi Muistsete Käsikirjade Instituut?** Tegemist on maailma ühe suurema vana- ja keskaegsete käsikirjade koguga – seal säilitatakse enam kui 17 000 käsikirja ja üle 300 000 muu dokumendi mitmetes keeltes. Sõna tähendab armeenia keeles raamatukogu (ka käsikirjade hoidlat ja nende ümberkirjutamisruumi, *skriptooriumi*), asutuse ajalugu läheb tagasi 5. sajandisse.

54. Võistlused, kus Anita Wlodarczik püstitas tänavu kehtiva naiste vasaraheite maailmarekordi, olid pühendatud tema kaasmaalasele ja konkurendile. **Kellele?** Ta oli kõigest 17-aastane, kui Sydneys sai temast naiste vasaraheite esimene olümpiavõitja. Rahvusvahelistelt tiitlivõitlustelt jõudis ta lisaks koguda veel kaks medalit EM-idelt, ent 2009. aastal tabas teda koondise treeningulaagris süvaveenitromboos ning arstide pingutused teda elustada ei kandnud vilja. Peale küsitava surma andsid küsitava vanemad tema heitesussid ja -kindad justnimelt Wlodarczikule, kes neid kasutades tänavu MM-tiitli võitis ning maailmarekordid heitis.

55. *Naiselikkus ei tähenda paduromantikat, ülevoolavat seksikust ega paljastusi. See on midagi palju peenemat ja samas tugevamat. Armastan riideid, mille sees on kandjale ruumi, mis ei ahista sind seljas ega kirjuta ka täpselt ette, kus sa seda kanda saad.* Nõnda on oma loomekreedo lahti rääkinud tänavune Eesti tähtsaima moeauhinna Kuldnõela võitja. **Kes on see minimalistlikku stiili viljelev disainer, kes eelistab põhjamaisele süngusele helgeid puudritoone ning hoolega doseeritud erksaid värvivitamiine?**

56. See hispaania kirjanik (sünd 1971) leiab, et ametlik ajalookäsitlus on sageli ebausaldusväärne ja eelistab seetõttu ise uusi lähenemisviise otsida. Enda sõnutsi meeldib talle oma teaduslikes uurimustes küsimusi esitada ja ilukirjanduses vastuseid pakkuda. Oma suurimaks kirjanduslikuks eeskujuks peab ta Umberto Ecot. Väidetavalt on ta enimloetud ja enimtõlgitud hispaania kirjanik pärast Cervantest. Tema *Sinine daam* keskendub 17. saj bilokatsioonijuhtumitele ning segastele lugudele tänapäeva Hispaanias, Vatikanis, USAs. *Salajane õhtusöömaaeg* on Ecolik ajalooline põnevusromaan Leonardo da Vinci kuulsa taiese maalimisest ja samal ajal toimunud mõrvadest. Mõlemad romaanid on ilmunud eesti keeles, ka kirjanik on külastanud Eestit. **Kes on see kirjanik?**

57. Tunamullu sügisel teatas see kena daam, et taandub suurest spordist ja vähemalt seni paistab, et on oma sõna pidanud. Tema sportlaskarjäär oli pehmelt öeldes särav: 2000 – 2013 võitis ta 23 MM- ja 10 EM-kulda, lisaks tuli 9-kordseks MK-võitjaks. Šveitsi parimaks naissportlaseks valiti ta 3 korda. Sportimise kõrvalt sünnitas ta ka 3 last. 2 EM-kulda võitis ta 2006 Eestis; 2017 meil toimuval MM-l ta (praeguse seisuga) medalinõudlejate seas pole. **Kes oli see oma spordiala suveräänne valitsejanna? 1p spordiala eest.**

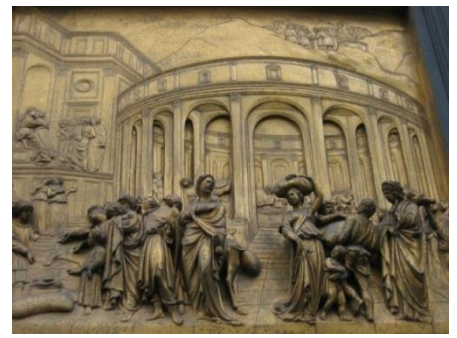
58. Eesti üks edukamaid idufirmasid asutati 2007. aastal Mobi Solutionsi spin-offina. Ettevõtte peakontor asub Tartus, allüksused aga Tallinnas, San Franciscos, Pekingis, Delhis, Mumbais ja Singapuris, klientideks on muuhulgas Microsoft, Facebook, Alibaba... Küsitava firma teenuseid kasutas 2013. aastal üle 50 miljoni inimese 81 riigist, ettevõtte käive oli üle 19 miljoni euro. Ettevõtte mobiilimakseplatvorm võimaldab osta teenuseid ja kaupasid ning tasuda nende eest oma mobiiliarve kaudu. Koostöös Rovioga avati mullu esimene täielikult mobiilmaksetel toimiv veebipood. Firma on valitud Ettevõtluse Auhinna konkursil aasta ettevõtteks ja aasta eksportööriks. Ajakirja Forbes Eesti edukamate internetiäride edetabelis oldi 2013. ja 2014. aastal esimesel kohal. **Milline ettevõtte?**

59. Küsitav filmirežissöör sündis 1959. aastal Prantsusmaal põgenikelaagris, kuhu tema ungarlastest vanemad olid revolutsiooni järel põgenenud. Tema lavastaja- ning stsenaaristidebüüdiks oli Stephen Kingi lühijutu “The woman in the Room” ekraniseering. Järgnevad aastad möödusid peamiselt õudusfilmidele stsenaariume kirjutades, esimese täispika mängufilmina valmis tal 1994. aastal Stephen Kingi romaani alusel film “Shawshanki lunastus”, mis vaatamata tagasihoidlikule kassatulule on pälvinud palju tunnustust kriitikute hulgas. Stephen Kingi teoste alusel on küsitava kolmekordse Oscari nominendi lavastatud veel “Roheline miil”(1999) ning “Udu“ (2007). Seejärel pöördus ta televisiooni, kus ta oli sarjade “Elavad surnud” ja “Mob City” produtsendiks. **Kes?**

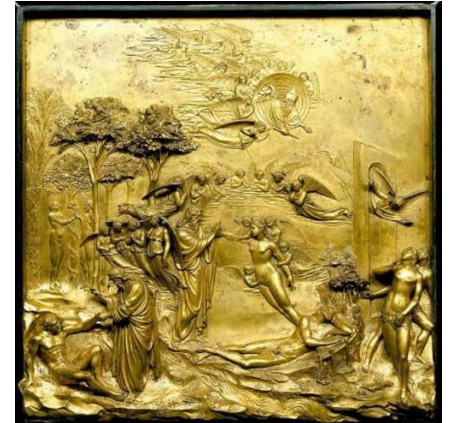
60. Seda Kuramaa paika on esmakordselt mainitud 1253, 1340tel alustati seal ordulinnuse ehitamist, mis sai nimeks Frauenburg, sama nime kandis saksa keeli ka selle ümber tekkinud linnake, mille õitseage jäi hertsog Jakobi valitsemisaega (1642-1682). Põhjasõja ajal oli 1701/1702 seal Karl XII peakorter. Põhjasõda sai linnale saatuslikuks – see hävitati täielikult, kõik elanikud surid või põgenesid. Linna taastamine algas alles 1856, linnaõigused sai 1917. Praegu on seal u 12.5 tuhat elanikku, linn on üks Läti toiduainetööstuse keskusi. Lõppeks – tegemist on Paide sõpruslinnaga. **Mis linn?**

61. Miljonite Firenze kunstiväärtuste hulgas on üks vaimustavamaid baptisteeriumi idauks, nn Paradiisivärvad. **Kes on nende 1424-1452 loodud reljeefide autor?** Kunstnik elas 1378-1455, tema sama baptisteeriumi põhjaust peetakse esimeseks renessansitaiesteks üldse.

62. Esimese versiooni sellest seadmest valmistas küsitav füüsik koos E. Rutherfordiga 1908. aastal. 1928. aastal täiustas ta seda koos oma õpilase W. Mülleriga. **Kes on aga see füüsik** (1882-1945), kes on kuuldavale seadmele nime andnud? Lisaks kuuldavale seadmele on talle enim tuntust toonud metallkiledelt α -osakeste hajumise uuringud koos E. Marsdeniga. Need katsed näitasid üksikute osakeste hajumist tagasisuunas ja olid otsustavad aatomituuma avastamisel ja aatomi planetaarmudeli püstitamisel.

63. Autoriteetse žürii osalusel, kuhu kuulusid kolm elavat legendi: Valeri Kirss, Tiina Jantson ja Ott Kiivikas, valis Õhtuleht tänavu Eesti kaunimat naissportlast. Valituks osutus pildil nähtav neiu, kes vaatamata hiljuti sündinud lapsele püüab olümpiapääset ratsutamise koolisõidus. Teistest säravatest võitudest tema puhul rääkida ei saa, neljal korral Eesti parimaks koolisõitjaks valitud sportlase parimaks tulemuseks MM-idel on 80. **Kes?** Vastusena aktsepteerime ka perenime, mida ta kandis 2006-2014, mil ta oli abielus Liibanoni päritolu puiduärimehega, kes hiljuti pälvis tähelepanu Tallinna väidetavalt kalleima auto Lamborghini Aventadori mõlkimisega Tallinnas Mere puiesteel.

64. Et palderjani pikaajaline manustamine olevat kassidele suisa eluohtlik, kasutatakse erinevate kassidele mõeldud mänguasjade, kraapimistulpade ja maiustuste koostises just seda pildil nähtavat taimet. Vahemeremaadest pärit taim Eestis looduslikult väga levinud pole, leida võib teda peamiselt elamute lähedusest ja teeservadel, iluaedades kasvatatakse taimet kultuurvorme. Taimet lehtedelt erituv sidruni- ja mahe piparmündilõhn meelitab ligi nii mesilasi kui ka liblikaid, peletab aga häirivaid sääski. Muuhulgas kassimündiks või melissi poolõekski kutsutava taimet väikesed õied on määrdunud-valged, kuna õied avanuvad õisikutes pisut erineval ajal, siis pakub taim päris pikalt kestvat õiteilu. **Mis taim?**

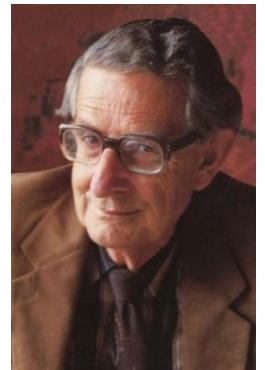
65. **Kelle maal?** Vihjeks niipalju, et selle kunstiajaloo tõelise suurnime hilisloomingu pärlite hulka kuuluva taiese maalimise aegu oli kunstnik juba pea 30 aastat kurt olnud, ometi suutis ta hämmastavalt ehedalt visualiseerida selle kuningalossi rappeaugust edutult välja roniva koera halakisa. Ms, maali suurus on 131x79 cm.

66. Margus Maiste küsis hooaja avamängus Serbia kuningat Aleksandar I, kes kuulus Obrenovićite dünastiasse. **Milline oli teine Serbiat ning seejärel Serbia-Horvaatia-Sloveenia kuningriiki ja Jugoslaaviat valitsenud kuningadünastia?** Sellesse dünastia esindajad valitsesid Serbiat 1808-1813, 1842-1852, sellesse dünastiasse kuulus ka Aleksandar I tapmise järel võimule tulnud Petar I ning kõik järgnevad kuningad. Sellele dünastiale pani aluse 18. saj lõpu ja 19. saj alguse vabadusvõitleja, kelle hüüdnime võiks eesti keelde ümber panna Must Jüri (pildil).
67. See on Itaalia suuruselt teine järv, pikk ja kitsas – ühtpidi 65 km, teistpidi 3-5 km (max 10 km), pindala 213 km². Tegelikult peavad nad seda järve jagama Šveitsiga – põhjajupp jääb sinna. Ning ka Itaalias kuulub länekallas Piemonte ning idakallas Lombardia maakonda. Nagu kõik alpijärved on seegi oma võluvate vaadete (ja muugi) pärast turistide maiuspala. Järves on ka Borromeo paradiisisaarteks kutsutav pisisaarestik, mille 16. saj omandas kardinal Carlo Borromeo, ja kus pisimal neist rajas oma suvekodu Arturo Toscanini. **Mis järv see on?**
68. Küsitav isik (1850-1891) on andnud olulise panuse matemaatilisse analüüsi, diferentsiaalvõrrandite ja teoreetilise mehaanika uurimisse. Matemaatika haaras tüdruku endasse, kui ta oli 15-aastane (ehk oli selle põhjusteks lapsepõlves tapeedi asemel seinu katnud Ostrogradski tööd?). Kuna Venemaal polnud naisterahval võimalik ülikooli astuda, sõlmis ta fiktiivse abielu ning sõitis välismaale. Järgnesid õpingud Viini, Heidelbergi ja Berliini ülikoolis. Et naise auditoorsele õppetööle ei võetud, võttis ta kaks aastat eratunde Karl Weierstrassilt, kelle juhtimisel kaitses ta Göttingenis 1874. aastal doktoritöö diferentsiaalvõrrandite teemal *summa cum laude*. Suurte edulootustega naasid nad seejärel koos abikaasaga Venemaale, ent suutmata erialast tööd leida, asusid nad Berliini. 1884.aastal sai ta Stockholmi Ülikoolis professoriks, olles Venemaa esimene ning Euroopa kolmas naisprofessor. **Kes?**
69. Vokaaljazzi kollektiivi Estonian Voices koosseisu kuuluvad ka Türitl pärit õde-venda. Kirglikumale televaatajale on nad tuntud juba konkurssidelt “Laulukarussell” ning “Kaks takti ette”. Rohkem tunnustust ja tähelepanu saavutas noorem vend - 2004. aastal võitis ta “Laulukarusselli” vanemas vanuserühmas, järgmisel aastal võttis ta osa “Kaks takti ette” konkursist, eelvoorude järel favoriidiks peetud noormees loobus aga ootamatult enne poolfinaale. Täna täiendab ta ennast EMTA-s jazzvokaali erialal ning üks nõutumaid tenoreid Eestis, olles paljude tippkooride nagu Vox Clamantis ja Collegium Musicales liige ja solist. Koos igapäevaselt muusikapedagoogi ametit pidava õega on 2010. aastal välja antud ka CD plaat. **Kuidas on nende perenimi?**
70. Charles Michael Levine sündis 1952. aastal New Yorgis, juudi perekonnas. Et katsetused läbi lüüa laululoojana polnud kõige edukamad, asus ta läbilööki üritama telemaailmas. Ta oli komöödiasarja "Roseanne" üks stsenaaristidest, kuid vallandati loominguliste erimeelsuste tõttu. Ent ometigi oli teda märgatud, ja peagi sai ta juba esimese oma sarja, mis kestis küll vaid viis nädalat. 1993. aastal jõudis teleekraanile järgmine tema loodud sari "Grace tule all", ning edu oligi saabunud. Ka tema järgmised tooted "Cybill" ning "Dharma ja Greg" olid piisavalt edukad ning mõõdukalt pärjatud, teravaimasse tippu on jõudnud aga tema järgmised tooted "Kaks ja pool meest" ning "Suure paugu teooria". Lisaks viimatimainitule on tal hetkel tootmises veel ka "Mike & Molly" ning "Emme". Edukad seriaalid on talle toonud hulgaliselt tunnustust, piisab kui mainida tähte Hollywoodi Kuulsuste alleel. **Kuidas on tema lavanimi?**

71. Üks kuuldavatest helinditest kuulub kurvitsaliste seltsi tülllaste sugukonda kuuluvale linnule, kes on Eestis arvatud III kaitsekategooriasse. *Pluvialis apricaria* on meil väikesearvuline haudelind (3000-4000 paari). Ta pesitseb Eestis ainult rabades, toitu otsib ka põldudelt ja niitudelt, ent hea varjevärvuse tõttu on teda raske märgata. Sarnaneb samasse perekonda kuuluva plüüga, ent küsitav lind on natuke väiksem. Tema tiib on 17-19 cm pikk ja lind kaalub u 200 g. Erinevalt plüüst on tema kaenlasuled puhasvalged (plüül mustad) ning erinevalt teistest sama perekonna liikidest on ta kummalgi jalal kolm varvast. Teine helinditest kuulub aga tänavu debüütalbumi "Maasikille" ilmutanud folkansamblile, mis oma loominguga kaudu tutvustab ühe väheste Eesti oma instrumendi – Eesti lõõtsa kasutusvõimalusi ja kõla. Ansamblist kuuluvad eesti parimad noored lõõtspillimehed Juhan Uppin ja Toomas Oks ning näitleja Maili Metssalu ja jazzmuusik Maarja Soomre. **Kuidas on nende ühine nimi?**

72. Küsitav juudi-saksa juurtega mees (1916-1997) elas alates 1937 Inglismaal, oma elu lõpul oli ta enimsiteeritud elav psühholoog maailmas. Kuulsaks sai ta ennekõike oma intelligentsuse ja isiksuse teemaliste töödega. Ta rõhutas isiksuseomaduste biogeneetilisi aluseid (muuhulgas väitis, et negriidse rassi IQ on geneetilistel põhjustel valgete omast madalam). Käsitledes isiksusteguritena introvertsust, ekstraversust ja neurootilisust, tõestas ta juba Hippokratese väljapakutud 4 temperamentitüübi olemasolu. Tema *Know Your own I.Q.* 1972 ilmunud tõlge *Tunne oma võimeid* oli esimene IQ-testide kogumik eesti keeles. **Kes oli see mainekas ja vastuoluline teadlane?**

73. **Mis on tähtsusest ja toodangumahult viies (maisi, riisi, nisu ja odra järel) teraviljakultuur maailmas?** Looduslikult kasvab peamiselt Aafrika rohtlais, kultuurtaimena hakati kasvatama paar tuhat aastat eKr, toiduteraviljana kasvatatakse praegu põhiliselt Kagu-Aasias, Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas, söodataimena ka Põhja-Ameerikas ja Lõuna-Euroopas. Peale hariliku ... on tuntumad liigid veel longus ... e džugaraa, hiina ... e gaoljan ja aafrika ... e durra; on ka luua..., millest tehakse harju, luude, jalamatte.

74. Kaasaegse sumo ajaloos on tulnud ära jätta kaks suurtturniiri. Esimene kord toimus selline sündmus 1946. aastal, kuna tollal parandati sumoareeni Ryogoku Kokugikanit Teise maailmasõja purustustest. **Mis oli põhjuseks teise ärajäetud turniiri, 2011. aasta märtsis Osakas toimuma pidanud Haru-basho puhul?** Järgmine suurtturniir mais küll toimus, ent siis jäeti välja andmata auhinnarahad. Küsitav põhjus on maailma sporti ka mujal oma jälje jätnud.

75. See Stephen Sondheimi muusikal esietendus off-Broadwayl 1990, Broadwayl 2004 (lavastus võitis 5 Tonyt). Seda on lavastatud ka mujal USAs, Suurbritannias, Kanadas, Lõuna-Aafrikas, Saksamaal, Rootsis ja mujalgi. Muusikali tegelaste seas on mitmed ajaloolised isikud, nt John Wilkes Booth, Charles Guiteau, James Garfield, Leon Czolgosz, Emma Goldman, Lee Harvey Oswald, John Hinckley jt. **Mis on selle muusikali nimi?**

76. **Kelle taiesed?** 1939 sündinud USA skulptor (ka graafik ja videokunstnik) on kaasaegse kunsti üks suurmeisteritest. Töötanud nooruses terasesulatustehas, ongi tema firmamärgiks saanud hiiglaslikud minimalistlikud terasskulptuurid. Ise ta väidab, et teda paelub raskuse hingeelu, seda nii selle mõju poolest vaataja isiklikule ruumitajule, kui ka sotsiaalse tegelikkuse metafoorina.

77. Neil unilaste sugukonda kuuluvatel pisikestel öise eluviisiga närilistel (*Eliomys quercinus*) pole tegelikult hiirtega midagi ühist, kuigi eesti keeli kutsutakse teda oravhiireks ja soome keeli tammihhiireks. Kehapikkus on neil 10–15 cm, saba 9–14 cm, kaal 60–140 g. Karvastik on punakaspruun, kõhupool valge. Silmade ja suurte kõrvade ümbrus on must. Magavad talveund. Levinud suures osas mandri-Euroopast ja Vahemere saartel. Eesti ja Lõuna-Soome on levila põhjapiir ja meil on ta praeguseks üliharuldane. Samas Suur-Tütarsaarel on nende suurim looduslik reservaat siinkandis, kus Rein Maran neid 1993 filmimas käis. **Mis loom?**

78. Tegemist on ilmselt ühe universaalseima tänapäeva maanteeratturiga - edukas on ta olnud nii mägironijana, ühepäevaklassikutel, sprinterina ning ka eraldistardist sõitjades. Seega pole ka imestada, et just tema on võitnud kaks viimast UCI World Touri. Profiks hakkas ta 2002. aastal Kelme meeskonnas, läbilööks saabus järgmisel aastal MM hõbeda ning Vuelta kolmanda kohaga. Alates 2005. aastast sõidab ta Movistari meeskonnas. Positiivselt poolelt ilmestavad seda aega lisaks eelpoolmainitule Vuelta võit (2009), UCI Pro Touri võidud (2006, 2008), MM-hõbe (2005) ning 4 pronksi, kaheksa võitu ühepäevaklassikutelt (tänavu Liege-Bastogne-Liege ning Fleche-Wallonne), negatiivselt poolelt tuleb aga välja tuua kaheaastane võistluskeeld (2008-2010) dopingupruukimise eest. **Kes?**

79. Aastail 661-754 valitses kalifaati dünastia, mis on tuntud ka Damaskuse kalifaadina. Küsitava dünastia valitsusperioodil jätkus välisekspansioon, Muawiyah I juhtimisel vallutasid araablased Rhodose ja Kreeta, Põhja-Aafrika idaosa, Kesk-Aasia ja Põhja-Kaukaasia ning pidasid sõda Bütsantsiga. Üks seitsmest suurimast eksisteerinud impeeriumist ulatus Atlandi ookeanist Indiani ja India ookeanist Kaukasuseni. Sel ajal reorganiseeriti riigihaldus, loodi ühtne mündindus ja postiteenindus ning kehtestati riigikeelena araabia keel. **Mis on küsitava, Jordaania lipul valget tähistava dünastia paralleelne ja paremini tuntud nimetus?**

80. **Mis ansambel?** Asutat 1968, vaheaegadega tegutseb seniajani. Üks progeroki alusepanijaid, samas pika tegutsemisaja jooksul olnud mõjutet erinevates muusikastiilidest klassikast ja džässist heavimetali.

Vastused :

1. George Maduro. Madurodam – mini-Holland, tuntud hoonete-rajatiste 1:25 koopiad. (T)
2. Alar Pikkorainen (P)
3. Kõvadus (P)
4. Chanel No 5 (P)
5. Kanasta (T)
6. Richard Wunderlich (T)
7. Gibraltar(T)
8. Lambda(P)
9. Piri-piri(T)
10. Bülbül (T)
11. Sakslased (T)
12. Edward Morgan Forster
13. Podagra (P)
14. Kone (T)
15. Jonas Valanciunas (P)
16. Edwin (Johannes Hildegard) Linkomies. (T)
17. Telegram (P)
18. Fatima (P)
19. Vitoša (T)
20. Christoph Willibald Gluck.
21. Kakà (P)
22. Vano Allsalu (P)
23. Georg Büchner (T)
24. Pikksaba-pugalkass e. margai (P)
25. Artur Mas i Gavarró, Kataloonia president. (T)
26. Magnus Hirschfeld (T)
27. Orzel (T)
28. Orgaaniline arhitektuur (T)
29. Stilton (P)
30. Guy Drut (T)
31. Götz von Berlichingen (T)
32. Oslo (T)
33. Jeju (Jeju-Do, Che-Ju) (P)
34. Cara Delevingne (P)
35. Eesti Vanglatööstus (P)
36. Orde Charles Wingate (T)
37. Jerzy Grotowski (T)i
38. Ruby (P)
39. Ganges ja Brahmaputra (T)
40. The Tokens (P)
41. Kylli Sparre
42. Anthony van Diemen
43. Connor McDavid
44. Echternach (Iehternach). Luksemburgis, seal sai surma Artur Sirk.
45. Panettone (T)
46. Honda Gold Wing (T)
47. Petra Kvitová (P)
48. John Fitzgerald Kennedy (T)
49. Augustikuu (P)
50. Patmos (T)
51. Alessandro Cagliostro (T)
52. Nikolaus August Otto (ottomootor). (T)
53. Matenaradan (T)
54. Kamila Skolimowska (P)
55. Piret Ilves (T)
56. Javier Sierra (T)
57. Simone Niggli-Luder (orienteerumine) (T)
58. Fortumo (P)
59. Frank Arpad Darabont (P)
60. Saldus (T)
61. Lorenzo Ghiberti. (T)
62. Hans Geiger (P)
63. Grete Püvi (Barake) (P)
64. Naistenöges (P)
65. Francisco (Jose de) Goya y Lucientes (T)
66. Karadjordjevičid (T)
67. Maggiore (T)
68. Sofia Kovalevskaja (P)
69. Mikk ja Mirjam Dede (P)
70. Chuck Lorre (P)
71. Rüüt (P)
72. Hans Jürgen Eysenck (T)
73. Sorgo (T)
74. Kokkuleppematšid (P)
75. Assassins (T)
76. Richard Serra (T)
77. Lagrits (T)
78. Alejandro Valverde Belmonte (P)
79. Umaiijaadide (P)
80. King Crimson (T)

Küsimuste autorid :

T – Toivo Kreek

P – Priit Naruskberg